

EXPUNERE DE MOTIVE

Constituția, Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și alte documente internaționale la care România este parte garantează drepturi, cum sunt dreptul de petiționare, dreptul la corespondență sau dreptul la informație, atât pentru persoanele aflate în stare de libertate, cât și pentru persoanele aflate în executarea pedepselor privative de libertate.

Restrângerea exercițiului unor drepturi se poate realiza numai dacă restrângerea este prevăzută într-un act normativ care să aibă valoarea juridică a legii, urmărește un scop legitim și este necesară într-o societate democratică, după cum rezultă din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (hotărârea din 23 septembrie 1998 în cauza Petra împotriva României, hotărârea din 4 iulie 2000 în cauza Niedbala împotriva Poloniei, hotărârea din 5 iulie 2001 în cauza Erdem împotriva Germaniei). Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la drepturile persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate stabilește că anumite drepturi, cum este dreptul de petiționare, nu pot fi supuse nici unei restrângeri. De asemenea, Curtea stabilește necesitatea reglementării unei proceduri prin care să fie asigurat controlul judecătoresc asupra măsurilor privitoare la drepturile persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate.

Condamnarea statului român prin hotărârea din 3 iunie 2003 în cauza Coteț împotriva României impune adoptarea de urgență a unui act normativ prin care să fie garantate unele drepturi ale persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate și să fie instituit controlul judecătoresc asupra măsurilor privitoare la aceste drepturi. Prin adoptarea unei ordonanțe de urgență având obiectul de reglementare

menționat, statul român răspunde măsurilor cu caracter general dispuse de Comitetul Miniștrilor din cadrul Consiliului Europei în urma hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Petra împotriva României.

Prezentul act normativ, structurat în șase capitole, cuprinde: dispoziții generale (Capitolul I), dispoziții referitoare la dreptul la informație (Capitolul II), dreptul de petiționare și dreptul la corespondență (Capitolul III), dreptul de a primi vizite și dreptul de a primi bunuri (Capitolul IV), dreptul la asistență medicală (Capitolul V) și dispoziții finale (Capitolul VI).

1. În cadrul **dispozițiilor generale** este reglementată – alături de interzicerea supunerii la tortură, tratamente inumane sau degradante ori la alte rele tratamente – **procedura prin care se asigură controlul judecătoresc** asupra măsurilor luate de administrația penitenciarului cu privire la exercitarea drepturilor persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate. Potrivit prezentului act normativ, împotriva acestor măsuri, persoanele care execută pedepse privative de libertate, pot face plângere la judecătoria în a cărei circumscripție se află penitenciarul. Plângerea se judecă potrivit dispozițiilor referitoare la procedura în fața instanței de executare prevăzută în Codul de procedură penală, persoana aflată în executarea pedepsei privative de libertate fiind adusă, în mod obligatoriu, la judecarea plângerii. Instanța poate admite plângerea, dispunând anularea, revocarea sau modificarea măsurii luate de către administrația penitenciarului sau poate respinge plângerea, dacă aceasta este nefondată, iar hotărârea instanței poate fi atacată cu recurs.

Această procedură este concepută pentru a fi aplicată în cazul măsurilor privitoare la toate drepturile persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate, și nu numai la drepturile prevăzute de prezenta ordonanță de urgență.

2. Dispozițiile Capitolului II se referă la **dreptul la informație** al persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate, accesul la informațiile de interes public realizându-se în condițiile legii, și anume Legea nr.544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public.

Proiectul stabilește obligația administrației penitenciarului de a aduce la cunoștința persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate ori de a pune la dispoziția acestora prevederile Codului penal referitoare la executarea pedepselor privative de libertate și ale prezentului proiect de ordonanță de urgență, prevederile Legii nr.544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public și ale Hotărârii Guvernului nr.123/2002 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr.544/2001, precum și prevederile ordinelor emise în temeiul acesteia și ale regulamentului de ordine interioară a penitenciarului, îndeplinirea obligației fiind consemnată într-un proces-verbal. Această măsură are drept scop cunoașterea de către persoanele condamnate a drepturilor și a obligațiilor ce le revin în timpul executării pedepsei.

3. Capitolul III reglementează dreptul de petiționare și dreptul la corespondență. Având în vedere jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la dreptul de petiționare, acest drept este garantat și nu i se pot aduce restrângeri. Petițiile, care includ orice cerere sau sesizare adresată autorităților publice, instituțiilor publice, organelor judiciare, instanțelor sau organizațiilor internaționale a căror competență este acceptată ori recunoscută de România, precum și răspunsurile la acestea au caracter confidențial și nu pot fi deschise sau reținute. **Dreptul la corespondență al persoanelor care execută pedepse privative de libertate este, de asemenea, garantat, iar corespondența are caracter confidențial și nu poate fi deschisă sau reținută, decât în limitele și condițiile prevăzute de lege.**

Ținând seama de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, prezentul act normativ prevede două categorii de restrângeri care pot fi aduse dreptului la corespondență.

Prima restrângere privește prevenirea introducerii în penitenciar, prin intermediul corespondenței, a drogurilor, substanțelor toxice, explozibililor sau a altor asemenea obiecte a căror deținere este interzisă. În acest scop, corespondența poate fi deschisă, fără a fi citită, în prezența persoanei condamnate.

Cea de-a doua restrângere privește situația când există indicii temeinice cu privire la săvârșirea unei infracțiuni. În această situație, corespondența poate fi deschisă și reținută, iar persoana condamnată va fi înștiințată, în scris, de îndată, cu privire la luarea acestor măsuri. Deschiderea și reținerea corespondenței se pot face numai pe baza dispoziției emise, în scris și motivat, de către directorul penitenciarului.

Potrivit prezentei ordonanțe de urgență, cele două restrângeri ale dreptului la corespondență justificate de situațiile menționate nu se aplică în cazul corespondenței cu apărătorul sau cu organizațiile neguvernamentale care își desfășoară activitatea în domeniul protecției drepturilor omului.

Prezentul act normativ prevede și o serie de măsuri pentru asigurarea exercitării dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență, cum sunt instalarea de cutii poștale în interiorul penitenciarului sau suportarea, de către administrația penitenciarului, a unor cheltuielilor ocazionate de exercitarea dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență, în cazul în care persoanele aflate în executarea pedepselor privative de libertate nu dispun de mijloacele bănești necesare.

Dispoziții similare cu cele referitoare la dreptul la corespondență al persoanelor care execută pedepse privative de libertate sunt înscrise în proiect și cu privire la dreptul la convorbiri telefonice al acestor persoane.

4. Dreptul de a primi vizite și dreptul de a primi bunuri sunt prevăzute în Capitolul IV. Astfel, dreptul de a primi vizite poate fi exercitat în spații special amenajate, sub supravegherea vizuală a personalului administrației penitenciarului, durata și periodicitatea vizitelor urmând să fie stabilite prin ordin al ministrului justiției, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Persoanele condamnate la pedepse privative au dreptul de a primi, oricând, în condiții de confidențialitate, vizitele apărătorului.

Ordonanțe de urgență alăturată prevede dreptul persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate de a primi bunuri, numărul și greutatea pachetelor, precum și bunurile care pot fi primite, păstrate și folosite de aceste persoane, urmând să

fie stabilite prin ordin al ministrului justiției, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

5. Dispozițiile referitoare la **dreptul la asistență medicală** sunt prevăzute în Capitolul V, acest drept fiind garantat. Asistența medicală în penitenciare se asigură, ori de câte ori este necesar sau la cerere, cu personal calificat, în mod gratuit, potrivit legii.

Examenul medical periodic și cel efectuat la primirea persoanelor condamnate în penitenciare se realizează, potrivit prezentului act normativ, în condiții de confidențialitate. De asemenea, este prevăzută obligația medicului care efectuează examenul medical de a sesiza procurorul în cazul în care constată că persoana aflată în executarea unei pedepse privative de libertate a fost supusă la tortură, tratamente inumane sau degradante ori la alte rele tratamente, precum și obligația de a consemna în fișa medicală cele constatate și declarațiile persoanei condamnate în legătură cu acestea. În aceste cazuri, persoana condamnată la o pedeapsă privativă de libertate are dreptul de a cere să fie examinată, la locul de deținere, de un medic din afara sistemului penitenciar, desemnat de aceasta sau de un medic legist. Constatările medicului din afara sistemului penitenciar se consemnează în fișa medicală a persoanei condamnate, iar certificatul medico-legal se anexează la fișa medicală.

6. În cadrul **dispozițiilor finale** este prevăzută aplicarea corespunzătoare a normelor cuprinse în proiect și altor categorii de persoane cu privire la care au fost dispuse măsuri sau sancțiuni privative de libertate – persoanele arestate preventiv, cele aflate în executarea sancțiunii închisorii contravenționale și persoanele internate în centrele de reeducare. De asemenea, este prevăzută emiterea normelor metodologice de punere în aplicare a dispozițiilor prezentei ordonanțe de urgență prin ordin al ministrului justiției care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, precum și abrogarea unor prevederi din Legea nr.23/1969 privind executarea pedepselor, republicată în Buletinul Oficial nr.62 din 2 mai 1973, cu modificările și completările ulterioare și precizarea că dispozițiile Regulamentului privind executarea unor pedepse și a măsurii arestării preventive, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Miniștri nr.2282 din 15 decembrie 1969, cu modificările și completările ulterioare, sunt și rămân abrogate.

Față de cele prezentate a fost elaborat proiectul de Lege anexat, în vederea aprobării Ordonanței de urgență a Guvernului privind unele drepturi ale persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

 PRIM-MINISTRU
ADRIAN NĂSTASE